

UDC 330.341:005.35](477)
DOI: 10.24025/2306-4420.78(1).2026.357077

JEL Classification Code: M15, C81, D83, O32

Article's History:
Received: 14.01.2026; Revised: 23.01.2026;
Published: 16.03.2026.

Anna Pavlovska*

Doctor of Economics, Professor
Cherkasy State Technological University
18006, 460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0004-7716-8319>

Oleksandr Skoryk

PhD in Economics, Associate Professor
Cherkasy State Technological University
18006, 460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9755-3300>

Andrii Borovko

Postgraduate Student
Cherkasy State Technological University
18006, 460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0001-9146-7022>

**Transformation of the Ukrainian economy
in the conditions of innovative development:
imperatives of social responsibility**

Abstract. The current stage of development of the Ukrainian economy is characterised by deep transformation processes caused by the influence of globalisation, digitalisation, military challenges and the need for post-war recovery. In these conditions, the formation of an innovation-oriented model of the economy capable of ensuring long-term economic growth, increasing competitiveness and integration into the world economic space is of particular importance. The activation of innovation processes is accompanied by a number of socio-economic imbalances, in particular, the growth of inequality, changes in the labour market, the growth of social risks and environmental challenges. This necessitates the integration of the principles of social responsibility into the processes of economic transformation both at the level of public administration and at the level of business entities. The purpose of this study was to substantiate theoretical foundations and determine practical imperatives of social responsibility in the process of transformation of the Ukrainian economy in the context of innovative development, as well as to develop approaches to integrating the principles of social responsibility into the mechanisms of management of the innovative economy in order to ensure sustainable and competitive development. The article examines the features of the transformation of the Ukrainian economy in the context of innovative development with an emphasis on the imperatives of social responsibility. It is substantiated that in modern conditions, innovation processes should be accompanied by the implementation of the principles of social responsibility both at the level of public policy and at the level of business entities. The role of socially responsible management in ensuring sustainable economic growth, increasing the competitiveness of the national economy and building trust

*Corresponding author

in society is determined. The relationship between innovative activity and social effects of economic development is analysed. The key areas of integration of social responsibility into the mechanisms of implementing the innovative model of the development of the Ukrainian economy are outlined. A mechanism for the formation of a socially oriented innovative economy in the context of global transformations and challenges is proposed

Keywords: innovation-oriented economy, economic transformation, sustainable development, socially responsible management, mechanisms of management of innovative economy

Анна Павловська

Доктор економічних наук, професор
Черкаський державний технологічний університет
18006, бульв. Шевченка, 460, м. Черкаси, Україна
<https://orcid.org/0009-0004-7716-8319>

Олександр Скорик

Кандидат економічних наук, доцент
Черкаський державний технологічний університет
18006, бульв. Шевченка, 460, м. Черкаси, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-9755-3300>

Андрій Боровко

Здобувач ступеня доктора філософії
Черкаський державний технологічний університет
18006, бульв. Шевченка, 460, м. Черкаси, Україна
<https://orcid.org/0009-0001-9146-7022>

Трансформація економіки України в умовах інноваційного розвитку: імперативи соціальної відповідальності

Анотація. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується глибокими трансформаційними процесами, спричиненими впливом глобалізації, цифровізації, воєнних викликів та необхідністю післявоєнного відновлення. У цих умовах особливе значення має формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки, здатної забезпечити довгострокове економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності та інтеграцію у світовий економічний простір. Активізація інноваційних процесів супроводжується низкою соціально-економічних дисбалансів, зокрема зростанням нерівності, змінами на ринку праці, зростанням соціальних ризиків та екологічних викликів. Це зумовлює необхідність інтеграції принципів соціальної відповідальності в процеси економічної трансформації як на рівні державного управління, так і на рівні суб'єктів господарювання. Метою цього дослідження є обґрунтування теоретичних основ та визначення практичних імперативів соціальної відповідальності в процесі трансформації економіки України в контексті інноваційного розвитку, а також розробка підходів до інтеграції принципів соціальної відповідальності в механізми управління інноваційною економікою з метою забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку. У статті розглядаються особливості трансформації економіки України в контексті інноваційного розвитку з акцентом на імперативи соціальної відповідальності. Обґрунтовано, що в сучасних умовах інноваційні процеси мають супроводжуватися впровадженням принципів соціальної відповідальності як на рівні державної політики, так і на рівні суб'єктів господарювання. Визначено роль соціально відповідального управління у забезпеченні сталого економічного зростання, підвищенні конкурентоспроможності національної економіки та формуванні довіри

в суспільстві. Проаналізовано взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та соціальними ефектами економічного розвитку. Окреслено ключові напрями інтеграції соціальної відповідальності в механізми реалізації інноваційної моделі розвитку економіки України. Запропоновано механізм формування інноваційно-орієнтованої економіки України в умовах соціальних викликів

Ключові слова: інноваційно-орієнтована економіка, трансформація економіки, сталий розвиток, соціально відповідальне управління, механізми управління інноваційною економікою

Вступ

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими впливом глобалізації, цифровізації, воєнних викликів та необхідністю післявоєнного відновлення. У цих умовах особливого значення набуває формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки, здатної забезпечити довгострокове економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності та інтеграцію у світовий економічний простір. Водночас активізація інноваційних процесів супроводжується низкою соціально-економічних дисбалансів, зокрема посиленням нерівності, змінами на ринку праці, зростанням соціальних ризиків та екологічних викликів. Це зумовлює необхідність інтеграції принципів соціальної відповідальності у процеси економічної трансформації як на рівні державного управління, так і на рівні суб'єктів господарювання. Попри наявність значної кількості наукових досліджень у сфері інноваційного розвитку та соціальної відповідальності, питання їх комплексного поєднання в контексті трансформації економіки України залишаються недостатньо розкритими. Зокрема, потребують уточнення механізми імплементації соціально відповідальних підходів у систему управління інноваційним розвитком, а також визначення їх впливу на забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення напрямів розвитку економіки України в умовах посилення глобальних трансформацій, цифровізації та інноваційних змін, а також викликів, пов'язаних із воєнним станом і післявоєнним відновленням. Формування інноваційно-орієнтованої економіки виступає ключовою передумовою забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності держави та її інтеграції у світовий економічний простір. Водночас сучасні тенденції розвитку свідчать, що інноваційні процеси не можуть розглядатися ізольовано від соціального виміру, оскільки вони безпосередньо впливають на рівень зайнятості, якість життя населення, соціальну справедливість та екологічну безпеку. У зв'язку з цим особливої ваги набуває впровадження принципів соціальної відповідальності як на рівні державної економічної політики, так і в діяльності суб'єктів господарювання.

Незважаючи на значну увагу науковців до проблем інноваційного розвитку та соціальної відповідальності, їх інтеграція в контексті трансформації економіки України залишається недостатньо дослідженою. Потребують подальшого наукового обґрунтування підходи до формування соціально орієнтованої інноваційної моделі економіки, що забезпечує баланс між економічною ефективністю та соціальними пріоритетами. Дослідження є актуальним як з теоретичного, так і з практичного погляду, оскільки спрямоване на визначення ролі соціальної відповідальності у забезпеченні ефективної трансформації економіки України в умовах інноваційного розвитку.

Огляд літератури

Вітчизняні науковці активно досліджують теоретичні засади формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки. Зокрема, питання ринкової невизначеності та інституційних збоїв розглядаються у працях Е. Забарної та ін. (2019). Дослідження

інноваційного розвитку охоплюють адаптаційні механізми взаємодії суб'єктів господарювання у працях Н. Бондар *та ін.* (2024), роль інтелектуального капіталу розглядають Р. Манн та О. Шульга (2024), державне управління цифровізацією – В. Мархасова *та ін.* (Markhasova *et al.*, 2024) і розвиток інноваційного менеджменту – Р. Базака та А. Єфремов (2023). Окремий напрям становлять дослідження соціальної відповідальності та її інтеграції в інноваційно-економічні процеси. Зокрема, Н. Орлова (2020) аналізує еволюцію концепції КСВ в Україні, тоді як І. Ломачинська *та ін.* (2021) розглядають її як інструмент забезпечення соціально-економічної безпеки. Взаємозв'язок інноваційного розвитку та соціальної відповідальності обґрунтовано у працях Д. Говсеєва (2020), Н. Шевчук (2021) та О. Ольшанського *та ін.* (2022), які доводять, що впровадження принципів КСВ сприяє формуванню інноваційної економіки та забезпечує синергетичні ефекти. Суттєвий внесок у розвиток концепції інноваційного розвитку в контексті соціальної відповідальності зробили зарубіжні дослідники, зокрема М. Портер і М. Крамер (Porter & Kramer, 2011), які обґрунтували взаємозв'язок конкурентоспроможності та корпоративної соціальної відповідальності, а також Дж. Елкінгтон (Elkington, 1997), який запропонував концепцію «потрійного результату». Подальшого розвитку ці підходи набули у концепції CSR 2.0 В. Віссера (Visser, 2011), що акцентує увагу на трансформаційній ролі соціальної відповідальності в умовах глобальних змін. Теоретичні засади формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки закладені у працях зарубіжних учених. Зокрема, концепція «творчого руйнування» Й. Шумпетера (Schumpeter, 1934) визначає інновації як ключовий чинник економічного розвитку, а теорія ендогенного зростання П. Ромера (Romer, 1990) обґрунтовує роль знань, технологій і людського капіталу у забезпеченні довгострокового економічного зростання. Важливим є також підхід Б.-А. Лундвалла (Lundvall, 1992), який розглядає інноваційний розвиток крізь призму національних інноваційних систем та інституційної взаємодії.

Незважаючи на вагомий науковий доробок у сфері інноваційного розвитку та соціальної відповідальності, у працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених залишаються невирішеними окремі аспекти. Зокрема, у дослідженнях М. Портера та М. Крамера (Porter & Kramer, 2011) обґрунтовано концепцію створення спільної цінності, проте питання її адаптації до умов трансформаційної економіки України залишається недостатньо розкритим. Дж. Елкінгтон (Elkington, 1997) акцентує увагу на балансі економічних, соціальних та екологічних ефектів, однак механізми практичної реалізації цієї концепції потребують подальшого уточнення. У працях В. Віссера (Visser, 2011) підкреслюється трансформаційний потенціал соціальної відповідальності, проте відсутня деталізація її імплементації на різних рівнях управління економікою. Вітчизняні науковці, зокрема Н. Орлова (2020), І. Ломачинська *та ін.* (2021), Д. Говсеєв (2020) та Н. Шевчук (2021), досліджують окремі аспекти соціальної відповідальності та інноваційного розвитку, однак їх роботи переважно зосереджені на мікрорівні або окремих напрямках. Водночас недостатньо розробленими залишаються: комплексний підхід до інтеграції соціальної відповідальності у систему управління інноваційно-орієнтованою економікою на макро-, мезо- та мікрорівнях; практичні імперативи соціальної відповідальності з урахуванням сучасних викликів, зокрема воєнного стану та післявоєнного відновлення України; інструментарій імплементації соціально відповідальних практик в інноваційну діяльність суб'єктів господарювання з урахуванням ESG-підходів та стейкхолдер-орієнтованого управління; методичні підходи до оцінювання ефективності соціальної відповідальності в умовах інноваційної трансформації економіки. Отже, наявні наукові підходи потребують подальшого розвитку в частині формування системного бачення практичних імперативів соціальної відповідальності як ключового елемента трансформації економіки України в умовах інноваційного розвитку.

Матеріали та методи

Методологічною основою дослідження є поєднання системного, інституційного та інноваційного підходів, що дозволяють комплексно дослідити процес трансформації економіки України в умовах інноваційного розвитку з урахуванням імперативів соціальної відповідальності. Застосування системного підходу забезпечило розгляд економічної трансформації як багаторівневого процесу, що охоплює макро-, мезо- та мікрорівні управління, а інституційний підхід дозволив визначити роль державних, ринкових і соціальних інститутів у формуванні інноваційно-орієнтованої економіки. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Зокрема, методи аналізу та синтезу застосовано для узагальнення теоретичних положень щодо інноваційного розвитку та соціальної відповідальності; метод абстрагування – для виокремлення ключових характеристик соціально орієнтованої інноваційної економіки; метод порівняльного аналізу – для дослідження міжнародного досвіду інтеграції принципів соціальної відповідальності у механізми інноваційного розвитку; структурно-логічний метод – для побудови системи практичних імперативів соціальної відповідальності та розробки механізму формування інноваційно-орієнтованої економіки України.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань інноваційного розвитку, соціальної відповідальності, сталого розвитку та державного управління економікою, а також аналітичні матеріали міжнародних організацій (OECD, European Commission, Sitra), що дозволило забезпечити міждисциплінарний характер дослідження та врахування сучасних глобальних тенденцій.

У дослідженні застосовано концептуально-аналітичний підхід, що передбачає поєднання теоретичного узагальнення та прикладного моделювання. Це дало змогу обґрунтувати взаємозв'язок інноваційного розвитку та соціальної відповідальності, сформулювати систему практичних імперативів їх інтеграції (табл. 1) та розробити механізм формування інноваційно-орієнтованої економіки України в умовах соціальних викликів (рис. 1).

Таблиця 1. Практичні імперативи соціальної відповідальності в умовах інноваційно-орієнтованої економіки України

Імператив соціальної відповідальності	Зміст імперативу	Інструменти реалізації	Очікувані результати
Соціальна орієнтація інноваційного розвитку	Узгодження інноваційних процесів із потребами суспільства	Соціальні інновації, інклюзивні бізнес-моделі	Підвищення якості життя, соціальна згуртованість
Відповідальне управління людським капіталом	Розвиток персоналу, забезпечення гідних умов праці	Освітні програми, upskilling/reskilling, корпоративна культура	Зростання продуктивності, зниження безробіття
Екологізація інноваційної діяльності	Мінімізація негативного впливу на довкілля	Green technologies, ESG-стандарти, енергоефективність	Екологічна безпека, сталий розвиток
Прозорість та етичність бізнесу	Дотримання принципів відкритості та доброчесності	Нефінансова звітність, антикорупційні практики	Зростання довіри, покращення інвестиційного клімату
Стейкхолдер-орієнтоване управління	Урахування інтересів усіх зацікавлених сторін	Діалог із громадськістю, партнерські проекти	Зниження соціальних конфліктів, підвищення лояльності
Розвиток соціального підприємництва	Поєднання економічної та соціальної місії бізнесу	Державна підтримка, грантові програми	Вирішення соціальних проблем, розвиток громад
Інституційна підтримка соціальної відповідальності	Формування нормативно-правової бази та державної політики	Стратегії розвитку, державно-приватне партнерство	Системність впровадження КСВ, економічна стабільність

Джерело: розроблено авторами на основі: (Базака & Єфремов, 2023; Бондар *та ін.*, 2024; Геєць, 2017; Горин, 2020; Манн & Шульга, 2024; Ольшанський *та ін.*, 2022; Шевчук, 2021)

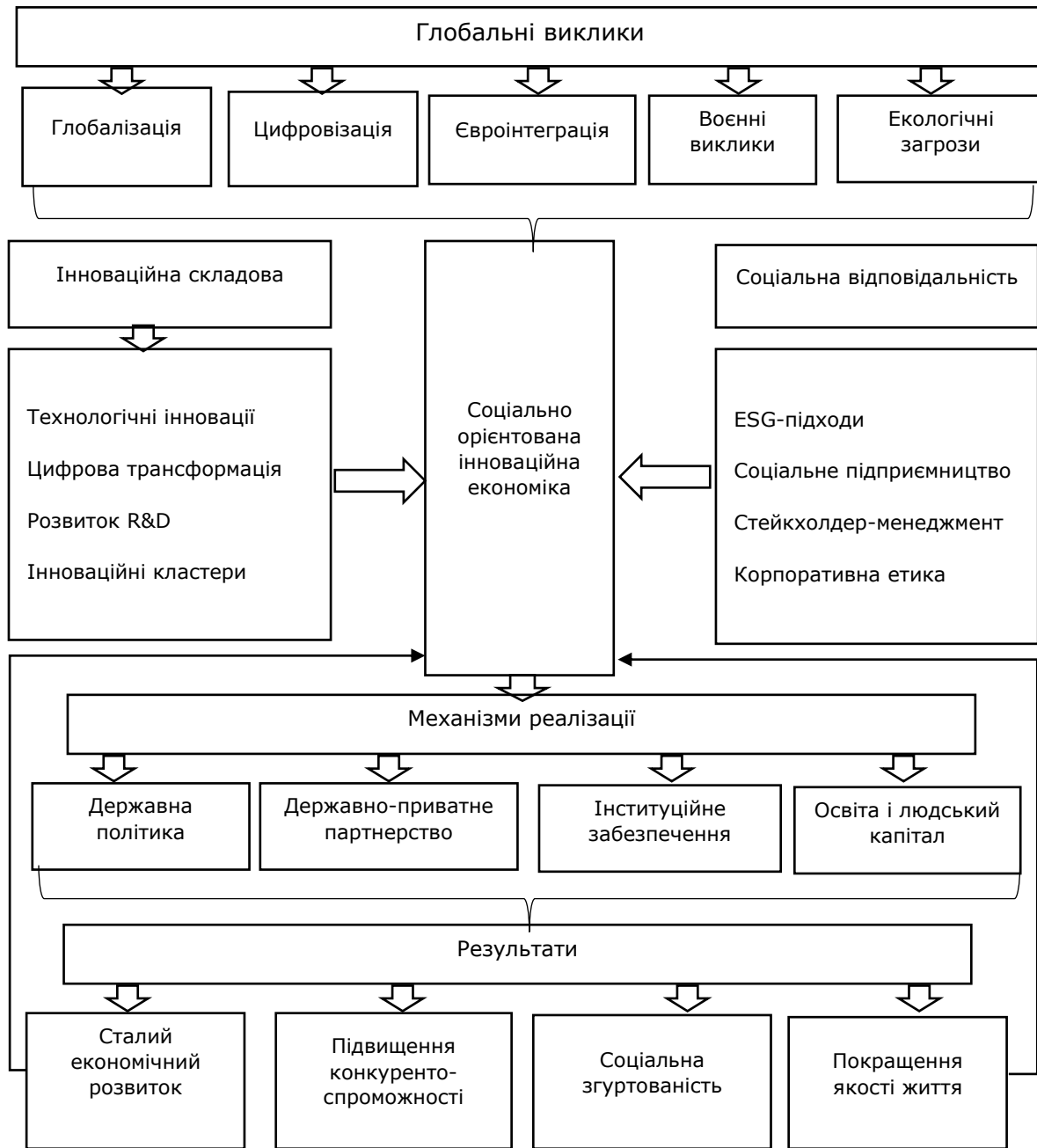

Рисунок 1. Механізм формування інноваційно-орієнтованої економіки України в умовах соціальних викликів

Джерело: розроблено авторами

Застосована методологія забезпечує логічну послідовність дослідження, достовірність отриманих результатів і можливість їх подальшого використання для розроблення практичних рекомендацій щодо формування соціально орієнтованої інноваційної моделі економіки.

Результати та обговорення

Сучасний етап трансформації економіки України характеризується переходом до інноваційно-орієнтованої моделі розвитку, що передбачає активне впровадження нових технологій, цифровізацію бізнес-процесів, розвиток людського капіталу та інтеграцію у глобальні

економічні системи. Водночас ефективність таких трансформацій значною мірою залежить від урахування соціального виміру економічного розвитку, що актуалізує необхідність імплементації принципів соціальної відповідальності. Інноваційний розвиток економіки України супроводжується структурними зрушеннями, змінами у сфері зайнятості, трансформацією ринку праці та зростанням ролі інтелектуального капіталу. У цих умовах соціальна відповідальність виступає не лише як етична категорія, а як стратегічний інструмент забезпечення збалансованого розвитку. Вона сприяє формуванню довіри між державою, бізнесом і суспільством, знижує соціальні ризики та забезпечує соціальну стабільність.

На макрорівні впровадження соціальної відповідальності передбачає формування ефективної державної політики, орієнтованої на підтримку інновацій, розвиток освіти і науки (Манн & Шульга, 2024), стимулювання соціального підприємництва та забезпечення належного рівня соціального захисту населення. Важливим є створення інституційного середовища, що сприяє поєднанню економічних інтересів із соціальними пріоритетами, а також розвиток механізмів державно-приватного партнерства (Бондар *та ін.*, 2024).

На мезорівні (регіональному рівні) ключового значення набуває формування інноваційних кластерів, розвиток регіональних екосистем інновацій та підтримка локальних ініціатив соціально відповідального бізнесу. Це дозволяє забезпечити більш рівномірний соціально-економічний розвиток територій, зменшити диспропорції та активізувати використання внутрішнього потенціалу регіонів.

На мікрорівні соціальна відповідальність реалізується через впровадження відповідних стратегій у діяльність підприємств. Йдеться про дотримання етичних норм ведення бізнесу, інвестування у розвиток персоналу, впровадження екологічно безпечних технологій, забезпечення прозорості діяльності та врахування інтересів стейкхолдерів. У цьому контексті доцільним є використання ESG-підходів, які інтегрують екологічні, соціальні та управлінські аспекти в систему корпоративного управління (Базака & Єфремов, 2023). Розглянемо взаємозв'язок інноваційної активності та соціальних ефектів економічного розвитку у більш широкому контексті (табл. 1).

Запропоновані імперативи формують системну основу інтеграції соціальної відповідальності у процеси інноваційного розвитку економіки України та забезпечують баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічною безпекою. Водночас інновації можуть супроводжуватися і негативними наслідками, такими як вивільнення робочої сили або зростання соціальної нерівності, що додатково підсилює необхідність впровадження соціально відповідальних підходів.

З огляду на це ключовими напрямками інтеграції соціальної відповідальності у механізми реалізації інноваційної моделі розвитку економіки України є:

- інституціоналізація принципів соціальної відповідальності у державній економічній політиці;
- розвиток соціальних інновацій та підтримка соціального підприємництва;
- впровадження ESG-стандартів у діяльність підприємств;
- посилення ролі освіти і науки у формуванні інноваційного потенціалу;
- розвиток партнерства між державою, бізнесом та громадянським суспільством.

Узагальнюючи, слід зазначити, що формування соціально орієнтованої інноваційної економіки України потребує системного підходу, який передбачає гармонізацію економічних, соціальних та екологічних інтересів. Запропоновані підходи дозволяють підвищити ефективність трансформаційних процесів, забезпечити стійкий розвиток та зміцнити конкурентні позиції України в умовах глобальних викликів. Запропонуємо механізм формування інноваційно-орієнтованої економіки України в умовах соціальних викликів (рис. 1).

Досвід розвинених країн свідчить, що ефективна трансформація економіки в умовах інноваційного розвитку неможлива без інтеграції принципів соціальної відповідальності у державну політику та корпоративну практику. Зокрема, у Швеції сформовано одну з найбільш

збалансованих моделей поєднання інноваційності та соціальної орієнтації економіки. Високий рівень інвестицій у людський капітал, розвиток цифрових технологій та впровадження ESG-стандартів забезпечують не лише економічне зростання, але й соціальну рівність та екологічну стійкість. За даними OECD, Швеція стабільно входить до групи країн із найвищими показниками інноваційності та якості життя (OECD, 2018). У Німеччині реалізується концепція «Індустрія 4.0», яка передбачає глибоку цифровізацію виробництва у поєднанні з високими соціальними стандартами. Важливим елементом є система соціального партнерства між державою, бізнесом і працівниками, що сприяє мінімізації соціальних ризиків інноваційних трансформацій (Kagermann *et al.*, 2013). Значний інтерес становить досвід Фінляндії, де інноваційна політика тісно інтегрована з освітньою системою та соціальною політикою. Високий рівень довіри в суспільстві, розвиток стартап-екосистеми та підтримка державою інноваційного підприємництва забезпечують стійке економічне зростання (Sitra, 2020). У США інноваційний розвиток значною мірою забезпечується приватним сектором, однак дедалі більшого значення набувають підходи корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку.

Як зазначають М. Портер та М. Крамер (Porter & Kramer, 2011), концепція створення спільної цінності (CSV) передбачає інтеграцію соціальних проблем у бізнес-стратегії компаній, що сприяє одночасному досягненню економічних і соціальних результатів. У країнах Європейського Союзу значну роль відіграє політика сталого розвитку, закріплена в стратегічних документах European Commission. Зокрема, ініціативи у сфері «зеленої» економіки, цифрової трансформації та соціальної інклюзії формують основу сучасної інноваційної моделі розвитку (European Commission, 2019). Таким чином, міжнародний досвід підтверджує, що успішна трансформація економіки базується на комплексному поєднанні інноваційної активності, ефективних інституцій та соціальної відповідальності. Адаптація таких підходів до українських реалій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та забезпеченню її сталого розвитку.

Висновки

У результаті дослідження обґрунтовано теоретико-прикладні засади трансформації економіки України на засадах поєднання інноваційного розвитку та соціальної відповідальності. Доведено, що ефективна модель сучасної економіки має базуватися на балансі економічної результативності, соціальної справедливості та екологічної безпеки. Встановлено, що соціальна відповідальність є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності економіки, зміцнення суспільної довіри та забезпечення сталого розвитку, а її інтеграція повинна здійснюватися на всіх рівнях управління через відповідні інституційні та управлінські механізми. Виявлено, що інноваційний розвиток поряд із позитивними соціально-економічними ефектами супроводжується виникненням нових соціальних ризиків, що актуалізує необхідність впровадження соціально відповідальних підходів у процесі економічної трансформації. Обґрунтовано доцільність інтеграції соціальної відповідальності в інноваційну модель розвитку через розвиток соціальних інновацій, впровадження ESG-підходів, підтримку соціального підприємництва та формування ефективного інституційного середовища. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням інструментарію оцінювання ефективності соціально орієнтованих інноваційних стратегій, а також адаптацією міжнародного досвіду до умов трансформаційної економіки України.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

Список використаних джерел

- Базака, Р., & Єфремов, А. (2023). Інструментарій соціальних мереж в інноваційному менеджменті сучасних організацій. *Таврійський науковий вісник. Серія «Економіка»*, 18, 268–273.
- Бондар, Н. О., Гребенікова, О. В., Дегтярьова, О. В. та ін. (2024). *Адаптаційні обліково-фінансові механізми інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в умовах соціально-поведінкових обмежень*. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. С. Жуковського «ХАІ».
- Геєць, В. М. (2017). Особливості взаємозв'язку економічних та політичних трансформацій на шляху до реконструктивного розвитку економіки України. *Економіка України*, 10, 3–17.
- Говсєєв, Д. О. (2020). Соціальна відповідальність бізнесу як чинник інноваційного розвитку підприємств. *Економічний простір*, 156, 98–102. doi: 10.32782/2224-6282/156-18
- Горин, В. Ф. (2020). *Фінансовий механізм забезпечення суспільного добробуту: теоретична концептуалізація та проблеми функціонування*. Тернопіль: ТНЕУ.
- Даніч, В. М., & Татар, М. С. (2021). Електронна взаємодія суб'єктів господарювання під час глобальних викликів. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2, 60–68.
- Забарна, Е. М., Козакова, О. М., Чередниченко, В. А. та ін. (2019). *Парадигма інноваційного розвитку в умовах ринкової трансформації*. Херсон: Олді-плюс.
- Ломачинська, І. А., Халєєва, Д. М., & Шмагіна, В. В. (2021). Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент забезпечення соціально-економічної безпеки. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, 5–6, 112–118.
- Манн, Р., & Шульга, О. (2024). Інтелектуальний капітал регіону як фактор інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 1(97), 46–52. doi: 10.32782/bsnau.2024.1.8
- Ольшанський, О. В., Коваленко, О. М., & Пилипенко, Г. М. (2022). Корпоративна соціальна відповідальність у формуванні інноваційної моделі економіки. *Економіка розвитку*, 2(102), 34–41. doi: 10.57111/econdev.2022.102.05
- Орлова, Н. В. (2020). Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція концепції та особливості впровадження в Україні. *Економіка та держава*, 3, 45–49. doi: 10.32702/2306-6806.2020.3.45
- Шевчук, Н. В. (2021). Інтеграція принципів соціальної відповідальності у розвиток інноваційного підприємництва. *Інноваційна економіка*, 1–2, 56–60.
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*. Oxford: Capstone Publishing Ltd.
- European Commission. (2019). *The European green deal*. Retrieved from https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). *Recommendations for implementing the strategic initiative INDUSTRIE 4.0: Final report of the Industrie 4.0 Working Group*.
- Lundvall, B.-Å. (1992). *National systems of innovation: Towards a theory of innovation and interactive learning*. London: Pinter Publishers.
- Markhasova, V., Rudenko, O., Popelo, O., Kosach, I., Sakun, O., & Klymenko, T. (2024). Mechanisms of state management of the development of digital technologies. *National Security Journal*. doi: 10.46925/rdluz.42.22
- OECD. (2018). *Innovation and inclusive growth*. Paris: OECD Publishing.
- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value. *Harvard Business Review*, 89(1–2), 62–77.
- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, 98(5), 71–102.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Sitra. (2020). *The future of Finland and innovation policy*. Helsinki.
- Visser, W. (2011). The age of responsibility: CSR 2.0 and the new DNA of business. *Journal of Business Systems, Governance and Ethics*, 5(3), 7–22. . doi: 10.15209/jbsge.v5i3.185

References

- Bazaka, R., & Yefremov, A. (2023). Tools of social media in the innovation management of modern organizations. *Tavriyskyi Scientific Bulletin. Series “Economics”*, 18, 268–273.
- Bondar, N. O., Hrebenikova, O. V., Dehtiarova, O. V. et al. (2024). *Adaptive accounting and financial mechanisms of innovative interaction of business entities under socio-behavioral constraints*. Kharkiv: National Aerospace University “KhAI”.

- Danich, V. M., & Tatar, M. S. (2021). Electronic interaction of business entities under global challenges. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*, 2, 60–68.
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*. Oxford: Capstone Publishing Ltd.
- European Commission. (2019). *The European green deal*. Retrieved from https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Heiets, V. M. (2017). Features of the interrelation between economic and political transformations on the way to reconstructive development of Ukraine's economy. *Economy of Ukraine*, 10, 3–17.
- Horyn, V. F. (2020). *Financial mechanism for ensuring social welfare: Theoretical conceptualization and problems of functioning*. Ternopil: TNEU.
- Hovsieiev, D. O. (2020). Corporate social responsibility as a factor of innovative development of enterprises. *Economic Space*, 156, 98–102. doi: 10.32782/2224-6282/156-18
- Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). *Recommendations for implementing the strategic initiative INDUSTRIE 4.0: Final report of the Industrie 4.0 Working Group*.
- Lomachynska, I. A., Khalieieva, D. M., & Shmahina, V. V. (2021). Corporate social responsibility as a tool for ensuring socio-economic security. *Scientific Bulletin of Odesa National Economic University*, 5–6, 112–118.
- Lundvall, B.-Å. (1992). *National systems of innovation: Towards a theory of innovation and interactive learning*. London: Pinter Publishers.
- Mann, R., & Shulha, O. (2024). Intellectual capital of the region as a factor of innovative development of business entities. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 1(97), 46–52. doi: 10.32782/bsnau.2024.1.8
- Markhasova, V., Rudenko, O., Popelo, O., Kosach, I., Sakun, O., & Klymenko, T. (2024). Mechanisms of state management of the development of digital technologies. *National Security Journal*. doi: 10.46925/rdluz.42.22
- OECD. (2018). *Innovation and inclusive growth*. Paris: OECD Publishing.
- Olshanskyi, O. V., Kovalenko, O. M., & Pylypenko, H. M. (2022). Corporate social responsibility in the formation of an innovative economic model. *Economics of Development*, 2(102), 34–41. doi: 10.57111/econdev.2022.102.05
- Orlova, N. V. (2020). Corporate social responsibility: Evolution of the concept and features of implementation in Ukraine. *Economy and State*, 3, 45–49. doi: 10.32702/2306-6806.2020.3.45
- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value. *Harvard Business Review*, 89(1–2), 62–77.
- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, 98(5), 71–102.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Shevchuk, N. V. (2021). Integration of social responsibility principles into the development of innovative entrepreneurship. *Innovative Economy*, 1–2, 56–60.
- Sitra. (2020). *The future of Finland and innovation policy*. Helsinki.
- Zabarna, E. M., Kozakova, O. M., Cherednychenko, V. A., et al. (2019). *Paradigm of innovative development under market transformation*. Kherson: Oldi-Plus.
- Visser, W. (2011). The age of responsibility: CSR 2.0 and the new DNA of business. *Journal of Business Systems, Governance and Ethics*, 5(3), 7–22. . doi: 10.15209/jbsge.v5i3.185